

<https://doi.org/10.26565/1684-8489-2025-2-04>
УДК 338.24:004:334.722

Бабасє Валерій Юрійович,
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри економічної політики та менеджменту
навчально-наукового інституту “Інститут державного управління”
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

e-mail: babaevV@ukr.net <https://orcid.org/0000-0001-8652-2974>

Сорока Артем Ростиславович,
магістр державного управління
навчально-наукового інституту “Інститут державного управління”
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

e-mail: artbaks1@gmail.com <https://orcid.org/0009-0002-9435-6157>

ЦИФРОВА МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ПИВОВАРНІЙ ГАЛУЗІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність державної підтримки сталого розвитку малого підприємництва в галузі крафтового пивоваріння. На основі просторового аналізу виділено такі країни з найбільш розвиненим крафтовим пивоварінням, як США, Велика Британія, Німеччина, Бельгія та ін. За цими країнами проведено аналіз динаміки кількості крафтових пивоварень та частки ринку за останні 20 років. Проведено аналіз інструментів публічного впливу на розвиток крафтового пивоваріння у США, Великобританії, Німеччині, Бельгії, та Чеській Республіці. Встановлено, що цільове поєднання податкових пільг (знижений акциз або прогресивна ставка оподаткування для малих виробників), ліцензійного контролю та підтримки через асоціації і галузеві програми є дієвим чинником розвитку малого пивоварного бізнесу. Аналіз практик цифровізації публічного управління й підтримки малого підприємництва у досліджуваних країнах показав, що вони включають портали державних послуг, системи онлайн-реєстрації бізнесу, електронні податкові сервіси, подання ліцензійних документів, консультаційні онлайн-сервіси та доступ до фінансової підтримки (гранти, субсидії, кредити). Проте, для сфери крафтового пивоваріння спеціальні цифрові платформи або сервіси відсутні і малі пивоварні використовують загальні цифрові сервіси для підприємців. В Україні державні цифрові сервіси («Дія.Бізнес», «е-Підприємець») не враховують галузевий аспект і особливості для підприємців, що займаються крафтовим пивоварінням. Аналіз стану крафтового сегменту пивоварної галузі України показав, що цей сектор майже не розвинутий, хоча й має певний потенціал.

Як цитувати: Бабасє В. Ю., Сорока А. Р. Цифрова модернізація державного регулювання розвитку малого підприємництва в пивоварній галузі в сучасній Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2025. № 2 (67). С. 75–100. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2025-2-04>

In cites: Babaiev, V.Y., Soroka, A.R. (2025). Digital Modernization of State Regulation of Small Business Development in the Brewing Industry in modern Ukraine. *Pressing Problems of Public Administration*, 2 (67), 75–100. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2025-2-04> [in Ukrainian].

© Бабасє В. Ю., Сорока А. Р., 2025

 This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0

Встановлено, що нормативно-правове регулювання галузі крафтового пивоваріння в Україні характеризується відсутністю диференційованого підходу до малого бізнесу, зокрема, акцизне оподаткування здійснюється за однаковою ставкою, процедури ліцензування є ідентичними для малих і великих виробників, програми фінансової підтримки малого бізнесу формально доступні, але більшість банків-партнерів відмовляють малим виробникам крафтового пива. На основі проведеного емпіричного дослідження (напівструктурованого глибинного інтерв'ю з підприємцями-власниками малих броварень) виявлено такі стримуючі чинники, як непропорційне акцизне навантаження, складність та витратність процедури ліцензування, обмежений доступ до фінансування, висока частка імпоротної сировини, дефіцит кваліфікованих пивоварів, обмеженість каналів збуту. Аналіз державних регуляторних заходів та цифрових інструментів і сервісів показав, що вони не вирішують виявлені внутрішньогалузеві проблеми крафтового пивоваріння. Проведене експертне опитування фахівців у галузі крафтового пивоваріння показало, що є істотні проблеми в оподаткуванні галузі, отриманні дозволів і ліцензій, обізнаності щодо державних цифрових інструментів.

Запропоновано диференційовану модель оподаткування малих пивоварень з прогресивною шкалою, сформульовано умови отримання знижки за цією моделлю, визначено інструменти цифрової модернізації (електронний модуль "Диференційований акциз для малих виробників", що інтегрований у Е-кабінет платника податків та платформу «Дія», галузевий цифровий сервіс "е-Ліцензія для крафтових виробників", галузеве фінансове вікно у межах «Дія.Бізнес», цифрова галузева освітню та сертифікаційна платформа для крафтового пивоваріння). Проведено оцінку потенціалу смарт-контрактів для розвитку галузі крафтового пивоваріння.

Ключові слова: державне регулювання, мале підприємництво, крафтове пивоваріння, цифрові інструменти публічного впливу, цифрові державні сервіси, прогресивний податок на пиво.

Постановка проблеми. В умовах цифрової трансформації державного управління питання модернізації механізмів державного регулювання розвитку малого підприємництва набуває особливої наукової та практичної значущості. Пивоварна галузь, з огляду на її високу регуляторну чутливість, фіскальну значущість та соціальні обмеження, є важливою сферою для аналізу ефективності цифрових інструментів державного впливу на малий бізнес.

Для України актуальність дослідження зумовлена сукупністю структурних і інституційних викликів. По-перше, мале пивоваріння розглядається як перспективний сегмент малого підприємництва, що здатний сприяти диверсифікації регіональної економіки, розвитку локальних брендів, зайнятості та післявоєнному економічному відновленню. Водночас, чинна система державного регулювання галузі характеризується надмірною фрагментованістю, високими транзакційними витратами та складністю адміністративних процедур, що особливо обтяжує малі підприємства. По-друге, цифровізація регуляторних процесів в Україні, попри суттєвий прогрес у розвитку електронних публічних сервісів, залишається нерівномірною та часто не адаптованою до галузевої специфіки малого бізнесу в харчовій промисловості. Це формує протиріччя між декларованими цілями дерегуляції та фактичним регуляторним навантаженням на суб'єктів малого пивоваріння.

У країнах Європейського Союзу цифрова модернізація державного регулювання пивоварної галузі розглядається як інструмент одночасного досягнення фіскальної прозорості, спрощення доступу малих виробників до ринку та підвищення конкурентоспроможності галузі. Практики електронного ліцензування, ризик-орієнтованого цифрового контролю, інтегрованого податкового адміністрування та використання цифрових платформ для взаємодії бізнесу й регуляторів демонструють можливість зниження адміністративних бар'єрів без послаблення регуляторних стандартів. Водночас зарубіжний до-

свід засвідчує, що ефективність цифрового регулювання безпосередньо залежить від інституційної спроможності держави, якості даних і ступеня орієнтації регуляторної політики на потреби малого бізнесу.

Наукова актуальність теми також обумовлена недостатньою розробленістю проблеми галузевої цифровізації державного регулювання малого підприємства в українських дослідженнях. Переважна частина наукових робіт зосереджується або на загальних аспектах цифрового врядування, або на економічному аналізі пивоварної галузі, не враховуючи специфіку малих виробників та комплексний вплив цифрових регуляторних інструментів. Відсутність системних наукових підходів до оцінювання цифрової зрілості регуляторних механізмів у цій сфері ускладнює формування ефективної державної політики.

Отже, питання цифрової модернізації державного регулювання розвитку малого підприємства в пивоварній галузі України є актуальними з огляду на потребу поєднання завдань післявоєнного економічного відновлення, підтримки малого бізнесу та імплементації найкращих європейських практик цифрового регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українському науковому полі питання цифрової модернізації державного регулювання розвитку малого бізнесу розглядається досить широко. Зокрема, Носков О. М. [6] аналізує публічне управління інноваційним розвитком малого та середнього бізнесу в умовах воєнного стану та відбудови. Автор загалом визнає потребу цифровізації як один з елементів підвищення ефективності, але робить акцент на нормативно-правових, фінансових та освітніх механізмах (не завжди технологічних). Акцент на цифровій трансформації тут є частковим і розглядається скоріше як один із стимулів модернізації управлінських процесів.

Українські науковці Іжевський П., Самарічева Т. та Кудельський В. у статті [3] про цифрові інновації у розвитку малого бізнесу підкреслюють важливість державної підтримки через цифрові сервіси, такі як державна онлайн-платформа «Дія.Бізнес». Автори виділяють бар'єри впровадження цифрових технологій на рівні підприємств (обмежені ресурси, недостатній доступ до знань і компетенцій) та роль державних ініціатив у зниженні таких бар'єрів.

Марченко О.Ю. [5] розглядає цифрову та зелену трансформацію як механізми підтримки МСБ (малий та середній бізнес) у регіонах України, вказуючи на недостатній рівень цифрової інфраструктури, обмежений доступ до фінансування, та невисоку обізнаність підприємців щодо цифрових програм. Держава, на думку автора, повинна посилювати підтримку через цифрові платформи, але практичні моделі цифрової модернізації залишаються описаними узагальнено.

Струтинська І. В., Дмитроца Л. П., Сороківська О. А. та Козбур Г. В. у колективній монографії [9] порівнюють цифровий розвиток МСБ у Україні, Європі та G7. Вони ідентифікують суттєвий розрив у рівні цифрової інтеграції між Україною і розвинутими економіками, зокрема, в Європі і G7 існують більш сформовані цифрові екосистеми, національні індикатори цифрової зрілості, інтегровані сервіси електронного урядування, що дозволяють підприємцям мінімізувати регуляторні трансакційні витрати.

Багато праць українських дослідників описують значення цифрових інструментів не в контексті конкретних моделей регулювання, а радше у ширшому контексті інноваційного розвитку чи підтримки бізнесу. Недостатньо

емпіричних досліджень, що б вимірювали вплив цифрових регуляторних практик (зокрема, електронних сервісів, автоматизованих процесів тощо) на якість регулювання малих підприємств. Публікації часто фрагментарно торкаються теми цифровізації без глибокого порівняння з міжнародними практиками, хоча загальні індикатори цифрової інтеграції часто згадуються.

У закордонних публікаціях питання цифровізації регулювання малого і середнього бізнесу також знаходяться в центрі уваги. Зокрема, у звіті Європейської фундації з поліпшення умов життя і праці (Eurofound) [26] проаналізовано цифровізацію МСБ у ЄС, і при цьому підтверджено, що політики цифровізації мають значний вплив на конкурентоспроможність підприємств, включно із зростанням e-commerce, цифровими навичками та прийняттям IT-інструментів. Акцентується недостатній рівень цифрових навичок і фінансування, що обмежує ефективність політик цифровізації. У звіті OECD [23] підкреслюється роль цифрової трансформації у підвищенні стійкості та продуктивності підприємств, і демонструється, що цифрові технології здатні підтримати відновлення бізнесу навіть у кризових умовах, але МСП все ще не повністю реалізують потенціал таких інструментів.

У цілому, в наукових працях українських дослідників спостерігається сильний фокус на політичних і стратегічних документах, які окреслюють цілі цифровізації, але менше уваги приділяється емпіричній оцінці регуляторних інструментів. Багато публікацій описують діджиталізацію як концепт або процес (формальний e-government), але не аналізують специфічні механізми впливу на державне регулювання МСБ (наприклад, вимірювання ефекту від e-ліцензування, показники прозорості, цифрової інтеграції). У міжнародних дослідженнях за останні роки акцент на цифровізації зосереджений переважно на практичних аспектах адаптації підприємств до цифрового середовища, а не на ролі державних цифрових механізмів як окремому предметі дослідження. Хоча звіти дають цінні політичні імплікації для України, вони рідко пропонують універсальні регуляторні моделі, що могли б безпосередньо бути перенесені до українського контексту з урахуванням інституційних відмінностей.

Огляд локальних студій показує, що дослідження пивоварної галузі в Україні в академічних виданнях переважно присвячені технологічним і ринковим аспектам, а не спеціальній оцінці державної підтримки. Зокрема, Резвих Н. І. та Вогнівенко Л. П. у своїй статті [10] визначають тенденції зростання крафтового сектора, конкуренцію і ринкове середовище, але не проводять глибокого аналізу ефективності політик підтримки на національному рівні.

У закордонних публікаціях питання державної підтримки представлені більше, зокрема, у статті австралійських дослідників [33] аналізуються регуляторні умови крафтової пивоварної промисловості в Австралії, у тому числі вплив ліцензійних режимів на ріст малих пивоварень. Стаття виділяє гнучкість ліцензування як чинник зниження бар'єрів входу для малих пивоварень, але концентрується на регуляції торгівлі й продажу, а не на державних програмах підтримки.

У Великобританії Товариство незалежних пивоварів та асоційованих компаній (Society of Independent Brewers and Associates, SIBA) оприлюднює дослідження щодо впливу пільгового оподаткування (пільгового мита та акцизу) на розвиток малих броварень і обґрунтовує прогресивний податок з поступовим зниженням ставки (Small Breweries' Relief, SBR) [31]. Ідея прогрес-

сивного податку на пиво (PBD), що дозволяє знижені ставки акцизного збору для малих виробників, показує, що державна політика може стимулювати розвиток малого виробництва пива. У 30 з 38 країн ОЕСР застосовується прогресивна ставка, що підтримує малих виробників шляхом податкового полегшення (знижена ставка податку на пиво для невеликих обсягів виробництва).

У цілому, частина міжнародних досліджень (наприклад, про крафтове броварство) демонструє, як регуляторні реформи можуть впливати на розвиток сектора, зокрема через ліцензування і інституційні фактори. Податкові моделі, такі як прогресивний податок на пиво, також надають практичні приклади державної підтримки малих виробників. Проте, в академічній літературі бракує сучасних публікацій, які б прямо аналізували державні програми підтримки пивоварної галузі, особливо в контексті України. Основна частина джерел зосереджена на економіко-ринкових аспектах виробництва та ринку, але не на політиках підтримки як таких. До того ж в науковому полі практично немає публікацій щодо цифрової модернізації регуляторного механізму в крафтовому пивоварному секторі, особливо в контексті поширення блокчейн рішень.

Мета статті – обґрунтувати заходи з цифрової модернізації державного регулювання розвитку малого підприємництва в пивоварній галузі

Завданнями даного дослідження є: виявлення особливостей і проблем розвитку малого підприємництва в крафтовому пивоварінні; оцінка інструментів і засобів державного регуляторного впливу в цій галузі, в тому числі, цифрових державних інструментів і сервісів; розробка пропозицій щодо посилення цифрової модернізації державного регулювання розвитку малого підприємництва в пивоварній галузі.

Застосована методологія і методи. Методологічну основу даного дослідження становить сукупність загальнонаукових, спеціальних та міждисциплінарних методів, що забезпечують комплексний аналіз цифрової модернізації державного регулювання розвитку малого підприємництва в галузі крафтового пивоваріння.

На початку дослідження застосовано аналіз і синтез, індукцію та дедукцію для уточнення теоретико-концептуальних засад державного регулювання малого підприємництва, цифровізації публічного управління та галузевих особливостей крафтового пивоваріння. Використано метод системного аналізу для розгляду державного регулювання як цілісної системи, що поєднує податкові, ліцензійні, фінансові та цифрові інструменти впливу. Для виявлення світових тенденцій розвитку крафтового пивоваріння застосовано просторовий та порівняльний аналіз, що дозволив ідентифікувати країни-лідери галузі (США, Велика Британія, Німеччина, Бельгія, Чеська Республіка) та дослідити динаміку кількості малих пивоварень і їх частки на ринку за останні 20 років. Порівняльно-правовий метод використано для аналізу нормативно-правових засад державного регулювання та підтримки малого пивоварного бізнесу, зокрема механізмів диференційованого (пільгового) акцизного оподаткування, ліцензування та діяльності галузевих асоціацій.

Аналіз цифровізації публічного управління здійснено із застосуванням інституційного та функціонального підходів, що дало змогу оцінити наявні цифрові інструменти державного впливу на мале підприємництво в цілому та у сфері крафтового пивоваріння зокрема (портали державних послуг, електронні податкові сервіси, цифрові ліцензійні процедури, фінансові та консультаційні онлайн-платформи). Для України проведено контент-аналіз державних

цифрових сервісів («Дія», «Дія.Бізнес», «е-Підприємець») з позицій урахування галузевої специфіки. Емпіричну базу дослідження сформовано із застосуванням якісних методів соціально-економічного аналізу.

Зокрема, у 2025 р. Сорокою А.Р. особисто проведено напівструктуровані глибинні інтерв'ю з підприємцями – власниками малих крафтових броварень в Україні з метою ідентифікації ключових бар'єрів розвитку галузі. Для верифікації результатів використано експертне опитування фахівців у сфері крафтового пивоваріння, що дозволило оцінити ефективність чинних регуляторних і цифрових інструментів. З метою формування практичних рекомендацій застосовано метод моделювання, на основі якого запропоновано диференційовану модель оподаткування малих пивоварень із прогресивною шкалою та визначено інструменти її цифрової реалізації. Прогностичний метод використано для оцінки потенціалу впровадження інноваційних цифрових рішень, зокрема смарт-контрактів, у сфері державного регулювання та фінансування крафтового пивоваріння.

Обрана методологія забезпечила цілісний, доказовий та міждисциплінарний підхід до дослідження, поєднуючи аналіз міжнародного досвіду, національних регуляторних практик і емпіричних даних, що дозволяє обґрунтувати напрями цифрової модернізації державного регулювання розвитку малого підприємництва в пивоварній галузі України.

Виклад основного матеріалу. Галузь крафтового пивоваріння має низку специфічних характеристик, що обумовлюють потребу в державному регулюванні та підтримці, особливо для малого підприємництва. Крафтові пивоварні функціонують у ринковому середовищі, де домінують великі пивоварні корпорації з великими мережами дистрибуції, що суттєво обмежує доступ малих виробників до каналів збуту та ринкової видимості. Це зумовлює потребу в державних заходах, які зменшують регуляторні бар'єри та сприяють конкурентній рівності. Крім того, висока частка виробничих витрат, що пов'язана з використанням преміальних інгредієнтів, малим обсягом виробництва та витратами на пакування, створює сукупний фінансовий тиск на малі пивоварні, що ускладнює їхню економічну життєздатність без цільових стимулів чи пільг.

Також галузь стикається з регуляторними та податковими викликами, зокрема, суворими вимогами до виробництва, маркування та оподаткування алкоголю в багатьох країнах ЄС, що непропорційно важче лягає на плечі малих виробників порівняно з великими. Національні системи підтримки, такі як податкові пільги для малих пивоварень (наприклад, Progressive Beer Duty у ЄС або Small Breweries' Relief у Великій Британії) [16], доводять свою здатність підтримувати і забезпечувати розвиток цього сектору, знижувати бар'єри входу та підтримувати різноманіття на ринку, одночасно сприяючи регіональному розвитку та збереженню культурних практик виробництва напоїв. Ці та інші фактори спричиняють необхідність формування цілеспрямованих державних політик регулювання та підтримки для забезпечення стало-го розвитку малого крафтового пивоваріння.

Аналіз стану галузі крафтового пивоваріння в розвинутих країнах світу показав, що протягом останніх двох десятиліть Сполучені Штати Америки посідають провідне місце у світовому крафтовому пивоварінні як за кількістю незалежних пивоварень, так і за загальними обсягами виробництва та впливом на ринок. У цій країні активний рух мікропивоварень почався з 1990-х років, суттєво прискорився у 2000-х і досяг значного розмаху в 2010-х—2020-х

роках. До 2023–2024 рр. у США налічувалися майже 9,600–9,922 крафтові пивоварні, які забезпечували близько 13–13,3% обсягу ринку пива за виробництвом і приблизно 24–25% за виручкою від продажів [12]. Така ситуація склалася завдяки довготривалій культурі мікроброварень, підтримці через спеціальні податкові режими (зокрема федеральний закон SBMTRA, який знижує податки, спрощує регулювання та модернізує податкову систему для крафтових виробників пива, вина, сидру та міцних спиртних напоїв) та сильному споживчому попиту, хоча останні роки спостерігаються ознаки насичення ринку, зокрема має місце незначний спад виробництва та стабілізація кількості пивоварень після періоду стрімкого зростання. У цілому цей сектор забезпечує значну зайнятість і сприяє локальній економіці, але стикається з викликами, пов'язаними з конкурентним середовищем, насиченням ринку та змінами споживчих уподобань [24].

Другим за поширеністю регіоном крафтового пивоваріння є Європа, де Німеччина та Велика Британія виступають найбільшими центрами. Німеччина традиційно має найвищу кількість пивоварень у Європі (понад 1500 мікроброварень), що поєднують старовинні традиції з сучасною інновацією в продуктах, зміцнюючи свою позицію через сильний внутрішній попит на місцеві та преміальні сорти. У 2024 році Німеччина займала 26,6% регіональної частки ринку. Європейський ринок крафту розвивається на тлі зростаючого інтересу до локальних, ремісничих напоїв та туристичних подій, пов'язаних із пивною культурою [21].

Також значна частка незалежних пивоварень зосереджена у Великій Британії. У цій країні галузь пережила значний бум відкриття мікроброварень у 2010-х та початку 2020-х років з високою динамікою росту кількості виробників та споживання в урбанізованих регіонах. Станом на початок 2020-х країна мала понад 1700–1800 незалежних пивоварень, проте останні роки характеризуються корекцією ринку через економічний тиск (зокрема, зростання витрат, інфляція, слабший споживчий попит тощо), що спричинило закриття у 2024–2025 роках частини незалежних виробників після періоду розширення. Водночас, цей сектор все ще залишається важливим сегментом ринку завдяки традиціям споживання та розвиненій культурі пивних барів [19; 22; 24].

Інші європейські країни, такі як Бельгія, Франція, Італія та Іспанія, також демонструють зростання сегмента крафтового пивоваріння, поєднуючи традиційні пивні стилі з сучасними ремісничими підходами, що відповідає загальноєвропейській тенденції преміалізації пива та збільшення попиту на унікальні локальні напої [20].

У Бельгії пивна галузь вирізняється надзвичайно різноманітною історичною спадщиною, що включає численні традиційні стилі (зокрема, Trappist, abbeu, lambic тощо), і саме ця культура пива посіла універсальне визнання як символ національної ідентичності. Протягом останніх двох десятиліть сегмент крафт-виробництва у Бельгії також розвивався, зокрема, кількість пивоварень збільшилася більш ніж удвічі у період 2003–2018 років, що було наслідком зростання інтересу споживачів до локальних, малих та ремісничих продуктів і смаків. Незважаючи на те, що традиційні великі виробники все ще відіграють значну роль у внутрішньому та експортному ринках (розмір якого оцінюється приблизно USD 4.9 млрд у 2025 році), малі та середні пивоварні продовжують формувати нішу, зосереджену на інноваціях та різноманітні продукції. Ремісничі броварні використовують локальні інгредієнти і часто створюють унікаль-

ні смаки, що відповідають сучасним споживчим уподобанням щодо якості та експериментальних стилів. Загалом бельгійський ринок пива характеризується диференціацією споживчого попиту, де класичні стилі в поєднанні із сегментом крафту сприяють збереженню світової репутації як «країни пива» [13].

У Чеській Республіці традиційна пивна культура сформувала один із найвищих у світі рівнів споживання пива на душу населення, що підтримує як великих, так і малих виробників. Незважаючи на сильну позицію великих брендів, у 2000–2019 роках відбулося значне зростання кількості крафтових пивоварень у відповідь на зростаючий попит на різноманітні стилі та локальні продукти, разом із змінами в законодавстві, що полегшували підприємництво в галузі пива. Основними чинниками цього зростання були зростання купівельної спроможності споживачів, попит на нетрадиційні смаки та бажання розширити пивну культуру за межі класичного лагер-домінованого ринку. За оцінками, щороку з'являється 30–50 нових крафтових пивоварень, а з 2010 року відкрито понад 350 таких підприємств, що демонструє значну активність у цьому сегменті; при цьому рівень виживання нових крафтових броварень залишається високим (більше 98 %). Попри ці тенденції, загальний ринок пива в Чехії зазнає структурних змін, включно з переорієнтацією частини споживання на домашнє вживання та змінами у соціальній ролі пабів у післяпандемічний період [15].

З точки зору регіональної ролі, Північна Америка залишається найбільшим ринком крафт-пива у світі з часткою приблизно 42–46 % глобального ринку, у якому США відіграють домінуючу роль, тоді як Європа, очолювана Німеччиною та Великою Британією, забезпечує значну частину решти ринку. За останні 20 років ці регіони пройшли шлях від нішевих ремісничих ініціатив до сталих економічних сегментів з розвинутими спільнотами споживачів і широким спектром продуктів, включно з експериментальними стилями та преміальними лінійками [17].

Загальносвітова динаміка розвитку крафтового пивоваріння за останні 20 років відзначається кількома важливими тенденціями, зокрема, мало місце експоненційне збільшення кількості малих і незалежних пивоварень у 2000–2010-х роках, потім спостерігався активний сплеск у 2010-ті, а в 2020-х роках почалося формування стагнаційних або навіть скорочувальних трендів у деяких зрілих ринках через насичення, економічний тиск і зміни споживчих уподобань. У той же час нова генерація споживачів продовжує підтримувати преміальні, локальні та інноваційні сорти, що сприяє утриманню сегмента крафтового пива як важливого культурного й економічного явища в пивоварній індустрії лінійками [18; 17].

Аналіз інструментів публічного впливу на розвиток крафтового пивоваріння у США, Великобританії, Німеччині, Бельгії, та Чеській Республіці дозволив систематизувати їх у табл. 1 та табл. 2.

З таблиць 1 і 2 бачимо, що цільове поєднання податкових пільг, ліцензійного контролю та підтримки через асоціації і галузеві програми є вагомим фактором розвитку малого пивоварного бізнесу. У більшості досліджених країн застосовується знижений акциз або прогресивна ставка оподаткування для малих виробників, що дозволяє компенсувати високі виробничі витрати і недосягнення економії масштабу, сприяє входженню нових підприємств на ринок та стимулює різноманіття продукції.

Ліцензійні вимоги та регуляторні норми стандартизують якість продукції та забезпечують безпеку споживачів, але при цьому не створюють надмірних бар'єрів для малих виробників, особливо там, де законодавство адаптоване до обсягів виробництва.

Активна роль національних та міжнародних асоціацій забезпечує координацію інтересів крафтових пивоварень, доступ до інформаційних ресурсів, юридичної підтримки та просування продукції на внутрішніх і зовнішніх ринках. В цілому, порівняння показує, що ефективне державне регулювання крафтового пивоваріння базується на поєднанні фінансових стимулів, прозорих ліцензійних процедур та підтримки через галузеві структури.

Таблиця 1 – Регуляторні умови для крафтового пивоваріння в окремих країнах

Table 1 – Regulatory conditions for craft brewing in selected countries

Країна Country	Нормативноправове регулювання Regulatory framework	Податкові умови Tax conditions	Ліцензійні умови Licensing conditions
США	Федеральні та штатні закони про алкогольні напої; триступенева система розподілу (виробник - дистрибутор - роздріб) (відповідно до історичних федеральних норм)	Федеральний акциз знижений для малих пивоварень: нижча ставка на перші 60 000 барелів виробництва (федеральна пільга, Craft Beverage tax cuts); окремі штати також пропонують знижки	Потрібні федеральні та штатні алкогольні ліцензії для виробництва й продажу; різні вимоги щодо маркування й обліку перевищення акцизів
Велика Британія	Алкогольне законодавство Великої Британії, вимоги щодо обліку алкоголю для розрахунку duty; окремі правила щодо торгівлі й маркування та перетікання між регіонами (системи duty і VAT)	Small Brewers Relief (SBR) - Small Producer Relief: знижена ставка податку для виробників до певного обсягу; зменшення податку за перші обсяги виробництва	Потрібна реєстрація у HMRC, облік вмісту алкоголю, а також ліцензії для роздрібної торгівлі (Alcohol Wholesaler Registration Scheme)
Німеччина	Європейські директиви та національні закони (Beer Purity Law, Reinheitsgebot та інші технічні вимоги); імплементація загальних вимог ЄС до виробництва й маркування алкоголю	Progressive beer duty: пільгові ставки для малих виробників до 40 000 hl виробництва (зниження податку)	Ліцензії на виробництво й розповсюдження, контроль якості, відповідність стандартам ЄС щодо безпеки харчових продуктів.
Бельгія	Регулювання пивоваріння та алкогольної продукції згідно з вимогами ЄС; технічні стандарти виробництва й маркування.	В рамках прогресивного податку на пиво Бельгія встановлює пільговий рівень податку для малих виробництв (до ~200 000 hl), що дає знижку порівняно з повною ставкою	Як член ЄС, Бельгія дотримується єдиного податкового й алкогольного законодавства; потрібні національні ліцензії на виробництво та продаж.
Чеська Республіка	ЄС алкогольні регуляції; нац. вимоги щодо виробництва й маркування.	Progressive beer duty - знижена акцизна ставка для малих виробників до ~200 000 hl	Ліцензії відповідно до національного законодавства та стандартів ЄС на виробництво й реалізацію.

Джерело: узагальнено авторами на основі [14; 28; 29].
Source: summarized by the authors based on [14; 28; 29].

Таблиця 2 – Інструменти публічного впливу на розвиток крафтового пивоваріння

Table 2 – Tools of public influence on the development of craft brewing

Країна Country	Асоціації або громадські утворення Associations or public entities	Інші заходи державного впливу Other measures of state influence
США	Brewers Association (BA) – промоція та захист інтересів незалежних крафтових виробників; організовує події, виставки, фестивалі (World Beer Cup, Craft Brewers Conference)	Регулювання включає обмеження щодо трьох етапів розподілу, що впливає на конкуренцію; державні гранти/пільги підтримки невеликих пивоварень у певних штатах.
Велика Британія	British Beer and Pub Association (та інші організації) представляють інтереси галузі в політичному полі	Регуляторні зміни щодо duty і схем relief; вимоги щодо ведення обліку та звітності; можливі підтримки малого бізнесу через політичні консультації.
Німеччина	Deutscher BrauerBund e.V. (Німецька асоціація пивоварів) – діє в межах Brewers of Europe	Участь у загальноєвропейських ініціативах для пивної галузі, заходи щодо відповідності стандартам та розвитку експорту.
Бельгія	Belgian Brewers / Brasseurs Belges – національна асоціація пивних виробників (великий охоплює й ремісничі brewery)	Специфічні галузеві утворення на кшталт HORAL сприяють захисту традиційних стилів (gueuze, lambic) та культурної спадщини пива
Чеська Республіка	Český Svaz Pivovarů a Sladoven (чеська асоціація пивоварів і солодовень)	Частина Brewers of Europe; участь у європейських програмах підтримки галузі.

*Джерело: узагальнено авторами на основі [14; 28; 29]
Source: summarized by the authors based on [14; 28; 29].*

Аналіз практик цифровізації публічного управління й підтримки малого підприємництва у США, Великобританії, Німеччині, Бельгії, Чеській Республіці та Європейському Союзу в цілому показав цікаві результати (табл. 3) особливо щодо цифровізації регулювання розвитку малих крафтових броварень. При проведенні цього дослідження використовувався такий понятійний апарат: «правові підстави цифровізації» – це національні стратегії цифрового урядування та імплементація міжнародних регламентів, які встановлюють вимогу доступності цифрових державних послуг для бізнесу і громадян. У ЄС це, зокрема, Single Digital Gateway Regulation (EU 2018/1724), що забезпечує доступ до процедур і сервісів онлайн для підприємств. «Цифрові інструменти публічного впливу на мале підприємництво» – це загальні портали держпослуг, онлайн-реєстри, системи е-подання документів і податків, а також мережі та ініціативи ЄС (наприклад, Enterprise Europe Network), що надають бізнес-інформацію, консультації та підтримку. «Цифрові інструменти впливу на МСП у сфері крафтового пивоваріння» – при формуванні гіпотези дослідження передбачалося, що це будуть специфічні цифрові інструменти саме для галузі крафтового пивоваріння, але виявилось, що в досліджуваних країнах специфічних інструментів немає, натомість використовуються загальні цифрові сервіси для малого і середнього бізнесу (МСБ), які також обслуговують виробників пива (зокрема, щодо реєстрації, ліцензування, податків, доступу до міжнародних мереж тощо) через електронні державні платформи.

Таблиця 3 – Стан цифровізації публічного управління розвитком малого підприємництва в досліджуваних країнах

Table 3 – Status of digitalization of public management of small business development in the studied countries

Країна/ регіон Country/ region	Правові підстави цифровізації публічного управління Legal grounds for digitization of public administration	Цифрові інструменти публічного впливу на мале підприємництво Digital tools for public influence on small businesses	Цифрові інструменти впливу на мале підприємництво у сфері крафтового пивоваріння Digital tools for influencing small businesses in the craft brewing industry
США	Немає єдиного федерального «egovernment» кодексу, але цифрові сервіси регулюються на рівні федерації і штатів; закони про захист даних та електронні транзакції (наприклад, UETA/ESIGN) підтримують юридичну силу електронних документів.	Портали SBA (Small Business Administration) для онлайн ресурсів, подання заяв для грантів/кредитів, федеральні й для штатів онлайнреєстри; efilng податкових та ліцензійних документів; цифрові консультації та сервіси escommerce підтримки малих підприємств.	Без спеціальних федеральних цифрових платформ для пивоварень, але крафтові пивоварні як МСБ користуються загальними цифровими сервісами SBA, онлайнподатковими сервісами і державними порталами для реєстрації/звітності.
Велика Британія	Digital Government Strategy (UK Government Digital Service) визначає правові рамки цифровізації державних сервісів; цифрові сервіси повинні бути доступними онлайн для підприємців та громадян.	Business Support online portals (GOV.UK), цифрові заявки на гранти/пільги, електронне подання податків та документів (etax, elicensing), інтеграція eID та Peppol для e invoicing.	Немає окремої цифрової програми саме для крафтового пивоваріння, але цифрове управління реєстрацією підприємств, податками і ліцензіями спрощує взаємодію для малого пивоварного бізнесу.
Німеччина	Федеральна цифрова стратегія і законодавство egovernment визначають підстави для цифрових держпослуг; DeMail як легальний механізм електронної комунікації між бізнесом та держорганами.	Онлайнпортали для реєстрації бізнесу та електронних процедур (egovernment portals), цифрові сервіси обміну документами (DeMail історично); електронні податки та звітність; програми підтримки цифрової трансформації (Digital Innovation Hubs).	Немає окремих цифрових платформ для сектору пивоваріння, але загальні цифрові сервіси малого бізнесу спрощують доступ до адміністративних процедур.
Бельгія	Як країна ЄС імплементує загальноєвропейські регламенти цифрових послуг та egovernment (Single Digital Gateway).	Національні онлайнпортали для реєстрації підприємств, доступ до державних сервісів і інформації; участь у європейських цифрових ініціативах (Single Digital Gateway).	Використання загальних цифрових послуг для реєстрації бізнесу та взаємодії з регуляторами, без специфічних пивоварних ІТплатформ.
Чеська Республіка	Як член ЄС імплементує регламенти egovernment та цифрових сервісів; зокрема участь у єдиному цифровому шлюзі ЄС.	Портали державних послуг онлайн (Business Registers, egovernment), доступ до інформації та можливість подання документів онлайн.	Цифрові державні сервіси загального характеру для малого бізнесу (реєстрація, податки) також доступні для малих пивоварень.
ЄС (загалом)	Регулювання цифрових послуг та адміністративних процедур на основі Регламенту про Single Digital Gateway (№2018/1724), що встановлює принцип «одноразового вводу» даних і доступ до інформації/процедур онлайн; програми Digital Europe Programme підтримують цифрову трансформацію публічного сектора і бізнесу.	Єдиний цифровий шлюз (Single Digital Gateway — доступ до процедур/інформації), Enterprise Europe Network для підтримки МСП (міжнародне бізнесспівробітництво), EU Digital Innovation Hubs та фінансування через Digital Europe Programme для впровадження ІКТ у МСП.	Немає спеціальних ІТінструментів на рівні ЄС для крафтового пивоваріння, але загальні цифрові програми та сервіси ЄС (Your Europe / Single Digital Gateway, Enterprise Europe Network) підтримують МСП інструментами для доступу до ринку, інформації, eservices і міжнародного співробітництва.

Джерело: складено авторами на основі [25; 27; 32; 30].
Source: compiled by the authors based on [25; 27; 32; 30].

Аналіз порівняльних даних щодо цифровізації публічного управління підприємництвом у США, Великій Британії, Німеччині, Бельгії, Чеській Республіці та ЄС загалом показує, що цифрові інструменти усе більше стають дієвим механізмом державного впливу на розвиток малого бізнесу. У більшості розглянутих країн цифровізація державних сервісів базується на правових підставах, які забезпечують легальність електронної взаємодії бізнесу з органами влади, захист електронних документів і даних, а також прозорість адміністративних процедур. Наприклад, у США застосовуються закони UETA та ESIGN, що визначають юридичну силу електронних транзакцій, а в ЄС і країнах-членах імплементовано Регламент Single Digital Gateway (EU 2018/1724), який гарантує доступ підприємців до державних процедур онлайн та принцип «одноразового вводу» даних. Такі держави, як Велика Британія та Німеччина, додатково розробили національні стратегії цифрового урядування, що стандартизують електронні послуги і забезпечують інтеграцію e-ID, e-invoicing та онлайн-подання документів.

Цифрові інструменти публічного впливу на мале підприємництво у всіх країнах охоплюють портали державних послуг, системи онлайн-реєстрації бізнесу, електронні податкові сервіси, подання ліцензійних документів, консультаційні онлайн-сервіси та доступ до фінансової підтримки (гранти, субсидії, кредити). Завдяки цьому малі підприємства можуть швидко отримати необхідну інформацію, подати документи, взаємодіяти з органами влади та планувати бізнес-процеси без необхідності фізично відвідувати державні установи. Особливо ефективними такі інструменти є у США та Великій Британії, де цифрові сервіси інтегрують підтримку МСП через єдині портали (SBA Portal, GOV.UK Business Support) та автоматизовані системи e-tax, що значно зменшує адміністративне навантаження.

Що стосується крафтового пивоваріння, то прямі цифрові платформи для цієї галузі здебільшого відсутні, однак малі пивоварні активно користуються загальними цифровими інструментами для МСП. Це включає онлайн-реєстрацію бізнесу, подання податкових та ліцензійних документів, доступ до державних грантів та консультацій. Такий підхід дозволяє спростити взаємодію з регуляторами, знизити бар'єри для входу на ринок та підвищити ефективність адміністративних процесів навіть у вузькопрофільних секторах, таких як крафтове пивоваріння.

Загалом, порівняльний аналіз показує, що у всіх розглянутих юрисдикціях цифрові сервіси для МСБ спрямовані на спрощення взаємодії з державою, доступ до фінансів та підтримки, цифрову трансформацію бізнес-процесів і навчальні ресурси. Великі економіки (США, Великобританія) мають розвинені централізовані цифрові портали для малого бізнесу, тоді як європейські країни та ЄС інтегрують свої сервіси в загальні цифрові системи та проекти підтримки цифровізації, що забезпечують широкі можливості доступу до технологій, консультацій і міжнародної співпраці.

В Україні затверджено Стратегію відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва до 2027 року, яка містить комплекс заходів щодо цифровізації регуляторного середовища, дерегуляції та покращення доступу до електронних послуг. Документ визначає цифрову трансформацію як ключову складову модернізації державного регулювання МСБ. Принципи стратегії включають цифровізацію адміністративних процедур «цифрове за замовчуванням», стандартизацію цифрових доку-

ментів, e-invoicing та управління даними, що сприяє зниженню регуляторного тиску на підприємців [11]. Можна очікувати, що ця стратегія для малих пивоварень призведе до спрощення адміністративних процедур, зниження бар'єрів при відкритті й веденні діяльності, а також полегшить доступ до державних програм підтримки, грантів та кредитних продуктів. Також розвиток електронних сервісів, впровадження технологій для автоматизації процесів, а також інструменти для оцінки екологічного впливу бізнесу для крафтових пивоварень, може сприяти кращому управлінню виробничими процесами, більш ефективному обліку та маркетингу, а також інтеграції в цифрові канали збуту. Але при цьому зберігається загальний характер цифрового регулювання МСП і відсутній диференційований регуляторний підхід до малих підприємців у сфері крафтового пивоваріння.

В Україні підприємці, зокрема ті, що займаються крафтовим пивоварінням, можуть користуватися низкою державних цифрових сервісів, які спрощують реєстрацію та ведення бізнесу, податкові процедури, доступ до підтримки та ресурси для цифрової трансформації. Основним цифровим середовищем є портал і мобільний додаток Дія та спеціалізована бізнес-платформа «Дія.Бізнес».

Сервіс дозволяє онлайн реєструвати бізнес, вносити зміни до даних про бізнес, закривати підприємство, сплачувати податки через смартфон і користуватися електронним підписом («Дія.Підпис») для легального підписання документів без фізичної присутності. У межах порталу доступний комплексний сервіс «e-Підприємець» (e-Entrepreneur) — він об'єднує до 15 цифрових послуг однією заявою, зокрема: реєстрацію ФОП та ТОВ, реєстрацію платником податків, відкриття банківського рахунку, отримання/зберігання дозволів, ліцензій і декларацій, та автоматичну подачу документів до відповідних органів держави. Окремо варто виділити платформу та екосистему «Дія.Бізнес», яка створена для підтримки підприємців на всіх етапах (від старту до масштабування). Це one-stop-shop портал з інформаційними довідниками, онлайн-консультаціями, аналітикою, маркетплейсом фінансових можливостей (гранти, кредити, інвестиції), інструментами для виходу на експорт, освітніми ресурсами та доступом до мережі центрів підтримки підприємництва «Дія.Бізнес», де також надають менторські, юридичні та фінансові консультації [1; 2].

Крім того, з'являються інноваційні сервіси на базі цифрових хабів, які працюють над підвищенням «цифрової зрілості» підприємств (зокрема, оцінки цифрових процесів підприємства, побудови дорожніх карт цифрової трансформації тощо), що може бути корисним для крафтових виробників, які прагнуть автоматизувати виробничі та управлінські процеси.

У анонсується запуск Онлайн-кабінету підприємця на платформі «Дія.Бізнес», який надаватиме персоналізовані рекомендації щодо державної підтримки і програм, з урахуванням даних про конкретний бізнес – це суттєво спростить доступ до державних грантів, програм фінансування, консультацій та спростить навігацію по державним ініціативам підтримки малого бізнесу [7; 8].

Ці сервіси разом створюють цифрове середовище для підприємницької діяльності, яке зменшує адміністративні бар'єри, скорочує час взаємодії з державою та полегшує доступ до підтримки та ресурсів, що безпосередньо сприяє сталому розвитку малого підприємництва, включно з крафтовими пивоварнями.

Можна констатувати, що сьогодні публічне управління розвитком малого підприємництва еволюціонує від традиційної парадигми state-centric

управління до нової моделі governance, що забезпечує партнерську взаємодію держави, бізнесу та громадянського суспільства. Сучасна концепція базується на принципах селективності та адресності підтримки, тимчасовості державної допомоги, субсидіарності у прийнятих рішеннях, партнерства зі стейкхолдерами, комплексності заходів та обов'язкового оцінювання ефективності.

Аналіз стану крафтового сегменту пивоварної галузі України показав, що на кінець 2024 року в країні активно функціонували 45-50 мікроброварень з загальним обсягом виробництва 30-40 тисяч гектолітрів на рік, що складає 3-3,5 % ринку пива. При цьому у крафтовому пивному виробництві зайнято приблизно 250-300 осіб і спостерігається локалізація діючих броварень у великих містах (наприклад, у м. Київ – 40 %, у м. Львів – 22 %), що обумовлюється наявністю в таких містах достатнього платоспроможного попиту. Слід відмітити, що за останні 10 років динаміка розвитку цього сегменту є нелінійною з періодами зростання (2017-2019 рр.), кризи (2020-2022 рр.) та адаптації і відновлення (2023-2024 рр.). Такий стан не можна пояснити просто фінансовими проблемами населення, або воєнними діями з 2014 року. Проблема є глибшою і зачіпає як економічні, так і соціально-культурні та правові аспекти.

Контент-аналіз нормативно-правової та розпорядчої документації показав, що нормативно-правове регулювання цієї галузі в Україні характеризується відсутністю диференційованого підходу до малого бізнесу в крафтовому пивоварінні. Акцизне оподаткування здійснюється за однаковою ставкою для всіх виробників незалежно від обсягу виробництва (2,48 гривні за літр за відсоток алкоголю), що створює непропорційне податкове навантаження для мікроброварень (додаткові витрати у зв'язку з цим можуть доходити до 31 % собівартості). Процедури ліцензування є ідентичними для мікроброварні з виробництва 100 гектолітрів та заводу з 100000 гектолітрів, що не відповідає принципу пропорційності при державному регулюванні галузі.

Програми фінансової підтримки малого бізнесу (зокрема, державна програма здешевлення банківських кредитів «5-7-9») формально відкриті для харчового виробництва, але більшість банків-партнерів відмовляють виробникам алкогольних напоїв.

Громадська підтримка також обмежена, зокрема, Асоціація малих незалежних броварень України не може проводити ефективну адвокатську роботу та підтримку членів-підприємців через обмежені фінансові ресурси.

Для експериментального виявлення стримуючих чинників розвитку малого підприємництва в крафтовому пивоварінні, було проведено напівструктуроване глибинне інтерв'ю з 12 підприємцями-власниками малих броварень у м. Київ, м. Львів, м. Дніпро, м. Харків, м. Одеса та м. Вінниця. Результати показали, що найбільший негативний вплив має непропорційне акцизне навантаження (92 % респондентів вказали цей чинник, середня оцінка сили впливу 4,7 балів з 5), даді складність та витратність процедури ліцензування (83 % респондентів, середня оцінка сили впливу 4,3 бали з 5), обмежений доступ до фінансування (75 % респондентів, середня оцінка сили впливу 4,2 бали з 5) та висока частка імпортової сировини (75 % респондентів, середня оцінка сили впливу 4,0 бали з 5).

Також респонденти виділяли такі негативні фактори, як обізнаність споживачів, дефіцит кваліфікованих пивоварів, обмеженість каналів збуту, короткий термін придатності продукту, енергоємність виробництва, доступність обладнання та сервісу, але сила впливу цих факторів відмічалася значно меншою (від 3,8 до 2,8 балів з 5 можливих).

Розглядаючи можливість вирішення проблеми непропорційного акцизного навантаження існуючими інструментами державного впливу, слід відмітити, що українські крафтові пивоварні не мають спеціальних податкових пільг або кількісних схем прогресивного податку, як це є, наприклад, у Великій Британії чи США. Наявне загальне акцизне оподаткування створює значний фінансовий тягар для малих виробників, особливо на ранніх стадіях розвитку. Сучасні державні програми не містять спеціальних пільг, автоматичного розрахунку чи зниженої ставки через цифрові сервіси.

Процедури ліцензування на алкоголь залишаються адміністративно складними, з великою кількістю паперових подань і перевірок, навіть якщо частина кроків може бути здійснена через «Дія» / «Дія.Бізнес». Цифрові портали спрощують сам процес реєстрації підприємства й подачі документів, але не усувають складності самої процедури ліцензування у сфері обігу алкоголю. Отже вирішити проблему складності та витратності процедури ліцензування поки не вийде.

Проблема обмеженого доступу до фінансування також не може бути вирішена наявними інструментами, бо держава надає доступ до загальних програм підтримки МСП, які доступні через цифрові сервіси (наприклад, маркетплейс грантів у «Дія.Бізнес»), але ці сервіси не гарантують специфічної підтримки для крафтових пивоварень, оскільки немає окремих галузевих фінансових продуктів або програм.

Проблема високої частки імпортової сировини не має ефективного цифрового рішення на державному рівні. Наявні сервіси не надають динамічних B2B-платформ для пошуку локальних постачальників, що могло б знизити залежність малого пивоваріння від імпорту.

Для вирішення проблеми дефіциту кваліфікованих пивоварів, формально є доступ до загальних освітніх ресурсів через «Дія.Бізнес», проте немає спеціалізованої сертифікації чи професійних програм, орієнтованих саме на крафтове пивоваріння, доступних через державні цифрові платформи.

Проблема обмеженості каналів збуту також не може бути вирішена, бо інструменти «Дія.Бізнес» допомагають виходити на нові можливості (експортні програми, доступ до списків партнерів), але не надають автоматичного цифрового каналу збуту (маркетплейсу для пива чи інтеграції з ключовими торговельними платформами). Це створює потребу у спеціалізованих цифрових B2B/B2C рішеннях, які ще не реалізовані на державному рівні. Узагальнено результати аналізу представлені в табл. 4.

Отже, державні інструменти та цифрові сервіси в Україні частково вирішують низку загальних проблем малого бізнесу, включно з крафтовим пивоварінням: вони спрощують реєстрацію, доступ до підтримки та базових адміністративних процедур. Проте основні внутрігалузеві проблеми, зокрема, непропорційне оподаткування, складність ліцензування, залежність від імпорту, дефіцит спеціалізованих кадрів і обмежені канали збуту тощо, залишаються невирішеними з точки зору державних політик та державних цифрових рішень.

За результатами експертного опитування фахівців у галузі крафтового пивоваріння було встановлено, що 45,5 % респондентів оцінюють процедури отримання дозволів і ліцензій в галузі крафтового пивоваріння як дуже складні, 45,5 % – як помірно складні, для 9,1 % респондентів було важко відповісти. Чинні нормативні вимоги (технічні, санітарні, податкові) вважають не адаптованими до умов малих виробників 45,5 %, а 54,5 % вважають їх частково адаптованими.

Таблиця 4. – Оцінка здатності цифрових та не цифрових інструментів державного впливу вирішити виявлені проблеми галузі

Table 4. – Assessment of the ability of digital and non-digital instruments of state influence to solve the identified problems of the industry

Проблема Problem	Інструмент регулювання Government regulation tool	Цифрові державні інструменти або сервіси Digital government tools or services	Ступінь вирішення проблеми Degree of problem resolution
Непропорційне акцизне навантаження	Загальні ставки акцизу на алкоголь	<i>Немає окремого цифрового сервісу, який саме автоматично розраховує спрощені податкові ставки для малих пивоварень.</i>	<i>Не вирішено: немає цільових податкових пільг для крафтових пивоварень; загальна акцизна ставка залишається тягарем.</i>
Складність та витратність процедури ліцензування	Регуляторне середовище передбачає ліцензії на виробництво та обіг алкогольних напоїв; кроки щодо дерегуляції загалом для бізнесу.	Дія «Дія.Бізнес» – електронна подача заяв, документообіг (реєстрація бізнесу онлайн, електронний підпис Дія.Підпис).	Частково вирішується: цифровізація спрощує подання документів / ФОП/ ТОВ, але процедури ліцензій на алкоголь залишаються складними, з великою кількістю адміністративних кроків і перевірок, що не повністю автоматизовано.
Обмежений доступ до фінансування	Державні програми підтримки малого бізнесу (гранти, субсидії), частково галузеві програми; програми експорту.	Дія.Бізнес – маркетплейс фінансування, охоплює гранти, кредити, інвестиції; онлайн-заявки на участь у програмах підтримки.	Не вирішено: цифрові сервіси забезпечують інформацію та доступ до програм, але не гарантують достатнього фінансування галузі; потребують розширення спеціальних програм для крафтових пивоварень.
Висока частка імпортової сировини (хміль, солод, обладнання)	Торговельно- промислової політика, підтримка аграрного сектору; частина програм підтримки локальних виробників сировини.	<i>Немає спеціалізованого цифрового інструменту, що автоматично зв'язує малих пивоварів із локальними постачальниками.</i>	Не вирішено: цифрові сервіси загалом не усувають залежність від імпорту чи не сприяють розвитку локальних ланцюгів постачання в автоматизованому режимі.
Дефіцит кваліфікованих пивоварів	Освітні програми, підтримка навчальних ініціатив, стажування, участь у програмах професійної освіти.	Дія.Бізнес – освітні матеріали, онлайн- курси, вебінари; можливість доступу до інформаційних ресурсів.	Не вирішено: є цифрові освітні ресурси, але немає спеціалізованої державної платформи чи сертифікації для підготовки пивоварів, що відповідає галузевій специфіці.
Обмеженість каналів збуту	Підтримка експорту, участь у ярмарках/ форумах, політики просування ТМ «Зроблено в Україні».	Дія.Бізнес – маркетплейс можливостей, інформація про доступ до ринків, потенційні покупці/партнери; електронні сервіси для виходу на маркетплейси.	Не вирішено: цифрові сервіси сприяють інформаційному доступу, але не забезпечують автоматичного чи ефективного доступу до каналів збуту (роздріб, horeca, експорт) – потрібні спеціалізовані галузеві рішення.

Джерело: складено авторами на основі власних досліджень.
Source: compiled by the authors based on their own research.

Досвід взаємодії з державними установами та органами публічного управління респонденти оцінюють по різному (рис. 1), зокрема, негативний досвід з Державною податковою службою України мали 81 % опитаних, з Держпродспоживслужбою 27 % респондентів мали позитивний досвід взаємодії, 54 % мають нейтральне ставлення, 9 % мали негативний досвід. Взаємодію з органами місцевого самоврядування 19% респондентів оцінюють позитивно і 81 % нейтрально. Взаємодію з ДП “УкрНДНЦ” (Держстандарт) 36 % опитаних оцінюють позитивно, 54 % – нейтрально і 10 % негативно.

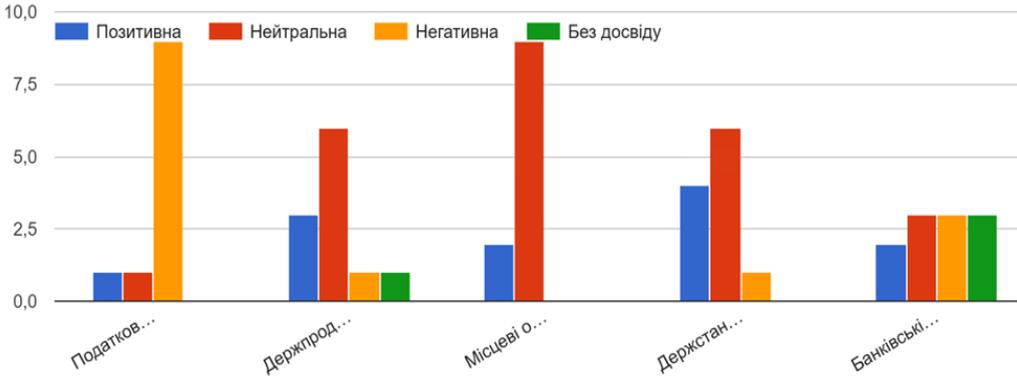

Рисунок 1. Оцінка взаємодії підприємців у сфері крафтового пивоваріння з органами публічного управління та установами

Figure 1. Assessment of interaction between craft brewers and public authorities and institutions

Джерело: дослідження Сороки А.Р.

Source: research by Soroka A.R.

Найбільш ефективною формою взаємодії з органами влади 81,8% опитаних експертів вважають електронні державні сервіси (рис. 2)

Рисунок 2. Ефективність форм взаємодій підприємців з владою

Figure 2. Effectiveness of forms of interaction between entrepreneurs and authorities

Джерело: дослідження Сороки А.Р.

Source: research by Soroka A.R.

Не брали участь у будь-яких програмах державної підтримки 81,8 % опитаних, з тих, хто долучався до програм підтримки (і державних і недержавних) 66 % мали досвід отримання грантів від Мінекономіки або міжнародних фондів і 34 % долучалися до програми пільгового кредитування «5–7–9 %».

На питання «чи достатньо Ви обізнані про умови грантових програм проекту «Робота?» 63,6 % відповіли, що не мають жодної інформації і лише 18,2 % мали вичерпну інформацію. Основні бар'єри для участі у програмах державної підтримки, на думку опитаних експертів, зображені на рис. 3.

Рисунок 3. Основні бар'єри для участі у програмах державної підтримки
Figure 3. Main barriers to participation in state support programs

Джерело: дослідження Сороки А.Р.
Source: research by Soroka A.R.

Взаємодію з податковими органами 54,5 % респондентів оцінюють як проблемну і конфліктну, а 45,5 % – як задовільну, але таку, що потребує покращення. З податкових стимулів для підприємців респонденти виділяють спрощення податкового обліку (54,5 %, рис. 4).

Рисунок 4. Найбільш важливі податкові стимули
Figure 4. The most important tax incentives

Джерело: дослідження Сороки А.Р.
Source: research by Soroka A.R.

Лише 27 % респондентів вважають чинну система технічного регулювання надмірно складною для малих виробників крафтового пива. При оцінці використання в практичній діяльності державних онлайн платформ та дер-

жавних цифрових сервісів, 54,5 % респондентів відповіли, що застосовують можливості «Дія.Бізнес», жоден з респондентів не використовував систему «Пульс» чи «Зроблено в Україні». При цьому лише 27,7 % респондентів вважають, що цифровізація покращила взаємодію малих крафтових пивоварів з державою (рис. 5).

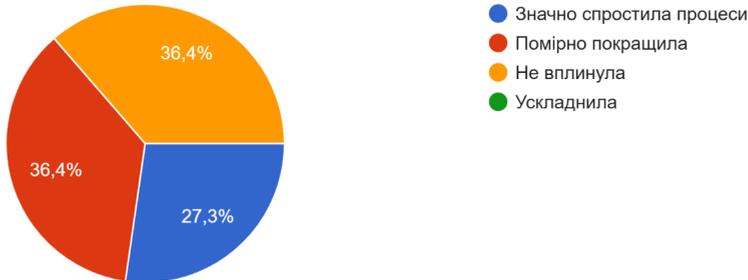

Рисунок 5. Як цифровізація вплинула на взаємодію з державою малих підприємців у галузі крафтового пивоваріння

Figure 5. How digitization has affected small entrepreneurs in the craft brewing industry's interaction with the state

Джерело: дослідження Сороки А.Р.

Source: research by Soroka A.R.

Щодо терміновості і напрямів змін в регуляторному середовищі, експерти відзначили таке: зміни в законодавстві (73 % респондентів вважають, що потрібні терміново; 27 % вважають, що це питання має бути вирішено у середньостроковій перспективі), унормування і вирішення питань бронювання працівників (терміново – 54,5 % респондентів, у середньостроковій перспективі – 36,6 %), вирішення проблеми зловживань посадових осіб (терміново – 36,4 %, у середньостроковій перспективі – 45,5 %), подолання проблеми корупції (терміново – 54,5 %, у середньостроковій перспективі – 27,3 %).

Подолання виявлених експериментально і зазначених вище проблем потребує реалізації комплексного підходу, зокрема, треба удосконалити інструменти державного регулювання малого підприємництва в сфері крафтового пивоваріння та одночасно забезпечити розвиток цифрових державних сервісів і систем в цій галузі.

Для подолання проблеми непропорційного акцизного навантаження доцільно запровадити диференційовану модель оподаткування малих пивоварень з прогресивною шкалою зі знижкою 50 % для броварень з виробництвом до 1000 гектолітрів на рік (таких мікроброварень по Україні сьогодні набереться не більше 40 одиниць), поступовим зменшенням знижки від 50 до 0 % для броварень середнього розміру з виробництвом 1001-10000 гектолітрів (таких на сьогодні є до 10 одиниць) і стандартною ставкою для виробництва понад 10000 гектолітрів. Умовами отримання знижки за цією моделлю мають бути такі: юридична, економічна та фінансова самостійність; використання від 30 % вітчизняної сировини; участь (членство) Асоціації малих незалежних броварень України або іншій подібній організації.

Практичним інструментом цифрової модернізації може стати електронний модуль “Диференційований акциз для малих виробників”, інтегрований у Е-кабінет платника податків та платформу «Дія». Такий модуль має автоматично визначати право пивоварні на знижену ставку на основі обсягів виробництва, виключаючи дискреційні рішення та зменшуючи фіскальні ризики. Це забезпечило б прозорість, прогнозованість податкового навантаження та зниження фінансового тиску на малі підприємства.

Другою проблемою є складність і витратність ліцензування виробництва та обігу алкогольної продукції. Для її вирішення доцільно створити галузевий цифровий сервіс “e-Ліцензія для крафтових виробників”, який працюватиме за принципом «єдиного вікна» (one-stop-shop). Такий сервіс має поєднувати подання документів, автоматизовану перевірку вимог, інтеграцію з реєстрами (наприклад, податковими, санітарними, технічними) та онлайн-моніторинг статусу заявки. У результаті ліцензування з процедурно-контрольного інструменту трансформується у сервісну цифрову процедуру, що знижує трансакційні витрати бізнесу та мінімізує корупційні ризики.

Для подолання обмеженого доступу до фінансування доцільно розвинути не лише загальні програми МСП, а й спеціалізовані цифрові фінансові інструменти для крафтових пивоварень. Практичним рішенням може стати запуск у межах «Дія.Бізнес» галузевого фінансового вікна, яке акумулюватиме інформацію про гранти, кредити, програми співфінансування, а також забезпечуватиме електронне подання заявок. Додатково доцільно впровадити цифрові скорингові моделі для малих пивоварень, що враховуватимуть виробничі та ринкові показники, а не лише стандартні фінансові коефіцієнти, тим самим підвищуючи їхню кредитоспроможність.

Проблема високої залежності від імпортової сировини може бути частково вирішена шляхом створення національної цифрової B2B-платформи локальних ланцюгів постачання для пивоваріння. Така платформа, за участю держави як інституційного модератора, дозволила б об'єднати малих пивоварів, українських виробників солоду, хмелю, дріжджів та обладнання. Інтеграція цього інструменту з програмами підтримки аграрного сектору дала б змогу стимулювати розвиток вітчизняної сировинної бази та зменшити валютні й логістичні ризики.

Для подолання дефіциту кваліфікованих кадрів доцільно запровадити цифрову галузеву освітню платформу крафтового пивоваріння, можливо частково інтегровану з «Дія.Бізнес». Вона може включати онлайн-курси, модулі підвищення кваліфікації, дистанційні стажування, а також систему добровільної цифрової сертифікації пивоварів. Це сприятиме стандартизації знань, підвищенню якості продукції та формуванню професійної спільноти в галузі.

Для розширення каналів збуту доцільно розвивати цифрові інструменти ринкової інтеграції. Мається на увазі створення галузевого B2B-маркетплейсу для крафтового пива (hogesa, спеціалізовані магазини, експортні покупці), інтегрованого з державними експортними сервісами та програмами просування бренду «Зроблено в Україні». Такий інструмент дозволить малим пивоварням легше виходити на внутрішні та зовнішні ринки без значних маркетингових витрат.

У цілому, заходи з удосконалення державного регулювання крафтового пивоваріння мають ґрунтуватися на переході від фрагментарного регулювання до сервісно-орієнтованої цифрової екосистеми, де держава виступає не лише контролером, а й цифровим партнером малого бізнесу.

Альтернативним напрямком розв'язання проблем галузі є розвиток децентралізованих недержавних цифрових рішень. Одним з експериментальних таких рішень є система Bitbon від української компанії Simcord, яка по суті є блокчейн-орієнтованою цифровою екосистемою, де учасники можуть взаємодіяти через децентралізований розподілений реєстр з використанням цифрових активів (Bitbon, Projectbon) та механізмів, визначених у Публічному контракті Системи Bitbon. Bitbon виступає не просто токеном, а функціональним цифровим активом для транзакцій, зберігання, участі в бізнес-проектах («контриб'ютинг») та спільних інвестиціях в межах платформи, де криптографічні механізми гарантують безпеку, прозорість і незмінність записів у блокчейні [4].

Використання такої системи може мати певний потенціал для вирішення частини проблем малого підприємництва в крафтовому пивоварінні в Україні через впровадження смарт-контрактів і цифрових механізмів, характерних для блокчейн-екосистем:

Bitbon дозволяє створювати публічні контракти (Projectbon) для бізнес-проектів і залучення коштів від зацікавлених учасників через механізм «контриб'ютинг». Це може бути корисно для стартапів крафтового пивоваріння, де виробники створюють цифрові пропозиції своїх проектів і залучають інвестиції від спільноти з автоматизованим обліком прав на частину прибутку або активів. У такому разі смарт-контракти виконують умови автоматичного розподілу прибутку і забезпечуватимуть прозорість фінансових потоків між усіма інвесторами.

Смарт-контракти (особливо метаконтракти) автоматизують домовленості між фермерами чи постачальниками сировини, мікроброварнями, логістичними партнерами та т.д., створюючи цифрові «контракти» для поставок, розрахунків та аудиту виконання умов. Це зменшить потребу в посередниках і знизить операційні витрати, а запис у блокчейні гарантуватиме неможливість підробки чи ретроактивних змін умов угод.

У крафтовому пивоварінні спільні ініціативи, когорти мікропивоварень або спільні маркетингові проекти можуть бути оформлені як смарт-контракти, що автоматично розподіляють частину прибутку, виплати роялті або винагороди за участь у проекті згідно з попередньо визначеними правилами. Смарт-контракти забезпечують безпосереднє виконання зобов'язань без потреби в традиційних посередниках.

Система Bitbon також може виступати базою для децентралізованих механізмів збору краудфандингових коштів на розвиток обладнання, відкриття нових потужностей чи розширення каналів збуту (наприклад, цифрові токен-кампанії, де замість традиційних ICO проєкт крафтової пивоварні може пропонувати частку майбутніх продажів чи бонуси через Projectbon). На думку розробників, автоматичний характер виконання смарт-контрактів забезпечує довіру між вкладниками та підприємством.

Однак, слід зазначити, що практична реалізація цих можливостей у пивоварній галузі потребує вирішення низки важливих аспектів. Хоча Bitbon побудований як цифрова екосистема з певною правовою компонентою (зокрема, є Публічний контракт, що мінімально описаний як основоположний договір), впровадження цих механізмів на рівні підприємницької діяльності має відповідати податковим, фінансовим і комерційним вимогам правового поля України. На момент аналізу проєкт Bitbon не є загальновизнаною плат-

формою з доказаною репутацією для бізнес-ініціатив поза своєю власною екосистемою, і його впровадження потребує специфічних технічних і правових рішень для українських МСП.

Щодо потенціалу смарт-контрактів (і особливо метаконтрактів) взагалі, їх цінність у галузі крафтового пивоваріння полягає в автоматизації, прозорості, безпосередньому виконанні умов та ліквідації надмірних посередників. Смарт-контракти можуть реалізувати: автоматичні угоди про поставки сировини із записом кожної партії та умовами оплати в блокчейн-реєстрі, що гарантує достовірність і простежуваність; розподіл роялті між учасниками мереж збуту, співінвесторами або франчайзі без ручних операцій; прозорі канали фінансування (зокрема, краудфандинг через токенизацію частки проекту), мінімізуючи ризики для вкладників.

Тому, загалом, смарт-контракти і особливо метаконтракти мають потенціал для підвищення ефективності, прозорості та доступу до фінансування у крафтовому пивоварінні, але для цього потрібна правова інтеграція, адаптація до місцевого бізнес-контексту та створення практичних інтегрованих рішень, які виходять за межі самої цифрової екосистеми Bitbon і враховують вимоги регулювання малого підприємництва в Україні.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що мале підприємство у сфері крафтового пивоваріння в Україні функціонує в умовах поєднання значного економічного потенціалу та системних регуляторних обмежень. Головними проблемами залишаються непропорційне акцизне навантаження, складність і витратність процедур ліцензування, обмежений доступ до фінансування, залежність від імпортової сировини, дефіцит кваліфікованих кадрів та обмеженість каналів збуту. Проведений порівняльний аналіз міжнародних практик (зокрема, США та країн ЄС) показав, що ефективне державне регулювання цієї галузі ґрунтується на диференційованому підході до малих виробників і широкому використанні цифрових інструментів публічного управління.

Обґрунтовано, що цифрова модернізація державного регулювання є важливим чинником подолання виявлених проблем. Запровадження спеціалізованих цифрових сервісів, зокрема, електронних механізмів диференційованого акцизного адміністрування, галузевого «єдиного вікна» ліцензування, цифрових фінансових платформ, освітніх і B2B-інструментів, здатне суттєво знизити адміністративне навантаження на малі пивоварні, підвищити прозорість регуляторних процедур та стимулювати інноваційний розвиток галузі. Додатково показано, що блокчейн-рішення та смарт-контракти можуть мати прикладний потенціал у сферах фінансування, кооперації та розподілу доходів, за умови належної правової інтеграції та інституційної підтримки.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням практичних моделей цифрових регуляторних сервісів для крафтового пивоваріння, оцінкою їх економічної ефективності та регуляторного впливу, а також з аналізом правових умов використання смарт-контрактів і токенизованих інструментів у системі публічного управління підприємством. Також перспективним напрямком подальших наукових пошуків є вивчення можливостей інтеграції галузевих цифрових платформ у загальнонаціональну екосистему «Дія» та їх впливу на сталий розвиток малого бізнесу в умовах післявоєнного відновлення економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державні сервіси онлайн. Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції : вебсайт. URL: <https://centraljust.gov.ua/news/info/derjavni-servisi-onlayn> (дата звернення: 10.10.2025).
2. e-Підприємець. Дія : вебсайт. URL: <https://diia.gov.ua/services/e-pidpriyemec> (дата звернення: 10.10.2025).
3. Іжевський П., Самарічева Т., Кудельський В. Цифрові інновації в розвитку малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2024. № 63. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-78>
4. Інтерв'ю з Генеральним директором компанії Simcord Александром Кудь про Систему Bitbon. Simcord : вебсайт. URL: <https://www.simcord.com/ua/news/interview-with-simcord-ceo-alexander-kud-about-the-bitbon-system> (дата звернення: 10.10.2025).
5. Марченко О. Механізми підтримки малого та середнього бізнесу через переваги зеленої та цифрової трансформації в регіонах України. *Економіка і організація управління*. 2024. № 4(56). С. 42–52. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.5>
6. Носков О. М. Публічне управління інноваційним розвитком малого та середнього бізнесу в умовах воєнного стану та відбудови України. *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Публічне управління та адміністрування»*. 2025. № 3. С. 3–8. <https://doi.org/10.32782/pdau.pma.2025.3.1>
7. Онлайн кабінет підприємця в Україні: новий цифровий інструмент підтримки бізнесу. Mezha : вебсайт. URL: <https://mezha.net/ua/bukvy/ukraine-introduces-online-entrepreneur-cabinet-to-boost-small-business-support/> (дата звернення: 10.10.2025).
8. Онлайн-кабінет підприємця: персоналізовані фінансові можливості для бізнесу. «Дія.Бізнес» : вебсайт. URL: <https://business.diia.gov.ua/news/onlain-kabinet-pidpriyemtsia-personalizovani-finansovi-mozhlyvosti-dlia-biznesu> (дата звернення: 10.10.2025).
9. Особливості цифрового розвитку малого і середнього бізнесу України, країн Європи та G7 / Струтинська І. В. та ін. Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації : монографія. Тернопіль, 2024. С. 411–427.
10. Резвих Н. І., Вогнівенко Л. П. Особливості технологічного процесу виробництва пива в Україні та світі. *Таєрійський науковий вісник. Серія: Технічні науки*. 2025. № 1. С. 449–458. <https://doi.org/10.32782/tnv-tech.2025.1.46>
11. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.07.2024 № 821-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.10.2025).
12. Українська компанія на конференції крафтових пивоварів 2025 року в США. Agri-gator : вебсайт. 08.05.2025. URL: <https://agri-gator.com.ua/2025/05/08/ukrainska-kompaniia-na-konferentsii-kraftovuykh-pyvovariv-2025-roku-v-ssha-techdrinks-info/> (дата звернення: 10.10.2025).
13. Belgium Beer Market Report and Forecast 2026-2034. The Report Cubes : website. URL: <https://www.thereportcubes.com/report-store/beer-market-belgium> (Last accessed: 10.10.2025).
14. Brewing beer: rules and regulations for commercial brewing. Guidance. GOV.UK : website. URL: <https://www.gov.uk/guidance/brewing-beer-rules-and-regulations-for-commercial-brewing>
15. Brezinova M. Beer Industry in the Czech Republic: Reasons for Founding a Craft Brewery. *Sustainability*. 2021. Vol. 13. P. 9680. <https://doi.org/10.3390/su13179680>
16. Concern for small breweries. Rural and Environment. Scottish Government : website. 19.08.2020. URL: <https://blogs.gov.scot/rural-environment/2020/08/19/concern-for-small-breweries/> (Last accessed: 10.10.2025).
17. Craft Beer Market Size, Industry Share & COVID-19 Impact Analysis, By Type (Ale, Lager, Pilsner, and Others), By Distribution Channel (On-Trade and Off-Trade), and Regional Forecast, 2021-2028. Fortune Business Insights : website. URL: <https://www.fortunebusinessinsights.com/industry-reports/craft-beer-market-100736> (Last accessed: 10.10.2025).
18. Craft Beer Market Size, Share, Growth, and Industry Analysis, By Type (amber ale, bock, wheat beer and fruit beer), By End Users (bar, food service and retail), and Regional Insights and Forecast From 2026 to 2035. Business Research Insights : website. URL: <https://www.businessresearchinsights.com/market-reports/craft-beer-market-117553> (Last accessed: 10.10.2025).
19. Davies R. Britain lost 100 breweries last year, says 'indie beer' trade body. The Guardian. 21.02.2025. URL: <https://www.theguardian.com/business/2025/feb/21/britain-lost-100-indie-breweries-last-year-says-trade-body> (Last accessed: 10.10.2025).
20. Europe Craft Beer Market Research Report – Industry Size, Share, Trends, and Forecast (2025–2033). Probity Market Insights : website. URL: <https://www.probitymarketinsights.com/reports/europe-craft-beer-market> (Last accessed: 10.10.2025).

21. Europe Craft Beer Market Research Report. Market Data Forecast : website. URL: <https://www.marketdataforecast.com/market-reports/europe-craft-beer-market> (Last accessed: 10.10.2025).
22. Europe Craft Beer Market Size & Share Analysis – Growth Trends and Forecast (2026–2031). Mordor Intelligence : website. URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/europe-craft-beer-market> (Last accessed: 10.10.2025).
23. OECD. Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2024. <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>
24. Sawal J. Craft Beer Market. Emergen Research : website. 2025. URL: <https://www.emergenresearch.com/industry-report/craft-beer-market> (Last accessed: 10.10.2025).
25. Small Business Administration (SBA) : website. URL: <https://www.sba.gov>
26. SME digitalisation in the EU: Trends, policies and impacts. Research report. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. 2025. URL: <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/sme-digitalisation-eu-trends-policies-and-impacts>
27. The best place to find government services and information. GOV.UK : website. URL: <https://www.gov.uk/> (Last accessed: 10.10.2025).
28. The Brewers Association : website. URL: <https://www.brewersassociation.org/>
29. The Brewers of Europe : website. URL: <https://brewersofeurope.eu/>
30. The Digital Europe Programme. European Commission : website. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>
31. The Future of Small Breweries' Relief. SIBA : website. URL: <https://www.siba.co.uk/the-future-of-small-breweries-relief/> (Last accessed: 10.10.2025).
32. The single digital gateway and Your Europe. European Commission : website. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_en
33. Wood G., Martin D. Regulation and Restructuring in the Craft Brewing Industry. *Growth and Change*. 2025. Vol. 56. <https://doi.org/10.1111/grow.70023>

Конфлікт інтересів.

Автори заявляють, що конфлікту інтересів щодо публікації цього рукопису немає.

Стаття надійшла до редакції 15.10.2025 р.

Стаття рекомендована до друку 17.11.2025 р.

Опубліковано 30.12.2025 р.

Babaiev Valerii Yuriyovych,

PhD in public administration, associate professor, department of economic policy and management, Education and Research Institute of Public Administration, V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

e-mail: babaevV@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-8652-2974>

Soroka Artem Rostyslavovych,

Master of Public Administration, Education and Research Institute of Public Administration, V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

e-mail: artbaks1@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-9435-6157>

DIGITAL MODERNIZATION OF STATE REGULATION OF SMALL BUSINESS DEVELOPMENT IN THE BREWING INDUSTRY IN MODERN UKRAINE

Abstract. The article substantiates the need for state support for the sustainable development of small enterprises in the craft brewing industry. Based on spatial analysis, countries with the most developed craft brewing sectors—such as the United States, the United Kingdom, Germany, Belgium, and others—are identified. For these countries, the dynamics of the number of craft breweries and their market shares over the past 20 years are analyzed. The study examines instruments of public influence on the development of craft brewing in the United States, the United Kingdom, Germany, Belgium, and the Czech Republic. It is established that a targeted combination of tax incentives

(reduced excise duties or progressive tax rates for small producers), licensing control, and support through associations and sectoral programs constitutes an effective factor in the development of small brewing businesses.

The analysis of digitalization practices in public administration and support for small enterprises in the countries under study shows that they include government service portals, online business registration systems, electronic tax services, electronic submission of licensing documents, online advisory services, and access to financial support instruments (grants, subsidies, and loans). However, no specialized digital platforms or services exist specifically for the craft brewing sector, and small breweries rely on general digital services for entrepreneurs. In Ukraine, state digital services (Diia.Business, e-Entrepreneur) do not take into account sectoral specifics or the particular needs of entrepreneurs engaged in craft brewing. The analysis of the current state of the craft segment of Ukraine's brewing industry demonstrates that this sector is almost undeveloped, despite having certain growth potential. It is determined that the regulatory framework governing craft brewing in Ukraine is characterized by the absence of a differentiated approach to small businesses: excise taxation is applied at a uniform rate, licensing procedures are identical for small and large producers, and financial support programs for small businesses are formally available, yet most partner banks refuse to provide financing to small craft beer producers.

Based on an empirical study (semi-structured in-depth interviews with entrepreneurs who own small breweries), the following constraining factors were identified: disproportionate excise tax burden, complexity and high costs of licensing procedures, limited access to financing, a high share of imported raw materials, a shortage of qualified brewers, and restricted distribution channels. The analysis of state regulatory measures and digital tools and services shows that they do not address the identified intra-sectoral problems of craft brewing. An expert survey of specialists in the craft brewing industry confirms the existence of significant problems related to taxation, obtaining permits and licenses, and awareness of state digital instruments. The paper proposes a differentiated taxation model for small breweries based on a progressive scale, formulates the conditions for obtaining tax reductions under this model, and identifies instruments for digital modernization, including an electronic module "Differentiated Excise Duty for Small Producers" integrated into the taxpayer's electronic cabinet and the Diia platform; a sector-specific digital service "e-License for Craft Producers"; a sectoral financial window within Diia.Business; and a digital sectoral educational and certification platform for craft brewing. The potential of smart contracts for the development of the craft brewing industry is also assessed.

Keywords: *state regulation, small entrepreneurship, craft brewing, digital instruments of public influence, digital government services, progressive beer taxation.*

REFERENCES

1. Derzhavni servisy onlain. URL: <https://centraljust.gov.ua/news/info/derjavni-servisi-onlayn> [in Ukrainian].
2. E-Pidpriyemets. URL: <https://diia.gov.ua/services/e-pidpriyemec> [in Ukrainian].
3. Izhevskiy, P., Samaricheva, T., & Kudelskiy, V. (2024). Tsyfrovi innovatsii v rozvytku maloho biznesu. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 63. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-78> [in Ukrainian].
4. Interview with Simcord CEO Alexander Kud about the Bitbon System. URL: <https://www.simcord.com/ua/news/interview-with-simcord-ceo-alexander-kud-about-the-bitbon-system> [in Ukrainian].
5. Marchenko, O. (2024). Mekhanizmy pidtrymky maloho ta serednoho biznesu cherez perevahy zelenoi ta tsyfrovoi transformatsii v rehionakh Ukrainy. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, no. 4(56), 42–52. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.5> [in Ukrainian].
6. Noskov, O.M. (2025). Publichne upravlinnia innovatsiinym rozvytkom maloho ta serednoho biznesu v umovakh voiennoho stanu ta vidbudovy Ukrainy. *Visnyk Poltavskoho derzhavnoho ahramoho universytetu. Seria "Publichne upravlinnia ta administruvannya"*, no. 3, 3–8. <https://doi.org/10.32782/pdau.pma.2025.3.1> [in Ukrainian].
7. Online entrepreneur cabinet in Ukraine: a new digital tool to support business. URL: <https://mezha.net/ua/bukvy/ukraine-introduces-online-entrepreneur-cabinet-to-boost-small-business-support/> [in Ukrainian].
8. Online entrepreneur cabinet: personalized financial opportunities for business. Diia.Business. URL: <https://business.diia.gov.ua/news/onlain-kabinet-pidpriyemtsia-personalizovani-finansovi-mozhlyvosti-dlia-biznesu> [in Ukrainian].

9. Strutyńska, I. V., et al. (2024). Osoblyvosti tsyvrovoho rozvytku maloho i serednoho biznesu Ukrainy, krain Yevropy ta G7. In: Transformatsiia biznesu dlia staloho maibutnoho: doslidzhennia, tsyvrovizatsiia ta innovatsii: monograph. Ternopil, 411–427. [in Ukrainian].

10. Rezyvkh, N.I., & Vohnivenko, L.P. (2025). Osoblyvosti tekhnolohichnoho protsesu vyrobnytstva pyva v Ukraini ta sviti. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Tekhnichni nauky, no. 1, 449–458*. <https://doi.org/10.32782/tnv-tech.2025.1.46> [in Ukrainian].

11. Strategy for recovery, sustainable development and digital transformation of small and medium-sized enterprises until 2027. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

12. Ukrainian company at the 2025 Craft Brewers Conference in the USA – Techdrinks.info. URL: <https://agri-gator.com.ua/2025/05/08/ukrainska-kompaniia-na-konferentsii-kraftovykh-pyvovariv-2025-roku-v-ssha-techdrinks-info/> [in Ukrainian].

13. Belgium Beer Market Report and Forecast 2026–2034. URL: <https://www.thereportcubes.com/report-store/beer-market-belgium>

14. Brewing beer: rules and regulations for commercial brewing. Guidance. URL: <https://www.gov.uk/guidance/brewing-beer-rules-and-regulations-for-commercial-brewing>

15. Brezinova, M. (2021). Beer industry in the Czech Republic: reasons for founding a craft brewery. *Sustainability, 13, 9680*. <https://doi.org/10.3390/su13179680>

16. Concern for small breweries. Rural and Environment. URL: <https://blogs.gov.scot/rural-environment/2020/08/19/concern-for-small-breweries/>

17. Craft beer market size, industry share & COVID-19 impact analysis (2021–2028). URL: <https://www.fortunebusinessinsights.com/industry-reports/craft-beer-market-100736>

18. Craft beer market size, share, growth, and industry analysis (2026–2035). URL: <https://www.businessresearchinsights.com/market-reports/craft-beer-market-117553>

19. Davies, R. (2025, February 21). Britain lost 100 breweries last year, says “indie beer” trade body. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/business/2025/feb/21/britain-lost-100-indie-breweries-last-year-says-trade-body>

20. Europe craft beer market research report (2025–2033). URL: <https://www.probitymarketinsights.com/reports/europe-craft-beer-market>

21. Europe craft beer market research report. URL: <https://www.marketdataforecast.com/market-reports/europe-craft-beer-market>

22. Europe craft beer market size & share analysis (2026–2031). URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/europe-craft-beer-market>

23. OECD. (2024). Enhancing resilience by boosting digital business transformation in Ukraine. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>

24. Sawal, J. (2025). Craft beer market. URL: <https://www.emergenresearch.com/industry-report/craft-beer-market>

25. Small Business Administration (SBA). URL: <https://www.sba.gov>

26. SME digitalisation in the EU: trends, policies and impacts. (2025). European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. URL: <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/sme-digitalisation-eu-trends-policies-and-impacts>

27. The best place to find government services and information. URL: <https://www.gov.uk/>

28. The Brewers Association. URL: <https://www.brewersassociation.org/>

29. The Brewers of Europe. URL: <https://brewersofeurope.eu/>

30. The Digital Europe Programme. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>

31. The future of small breweries’ relief. URL: <https://www.siba.co.uk/the-future-of-small-breweries-relief/>

32. The single digital gateway and Your Europe. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_en

33. Wood, G., & Martin, D. (2025). Regulation and restructuring in the craft brewing industry. *Growth and Change, 56*. <https://doi.org/10.1111/grow.70023>

Conflict of interest.

The authors declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

The article was received by the editors 15.10.2025.

The article is recommended for printing 17.11.2025.

Published 30.12.2025.